

Срокове на процедура - България

СЪДЪРЖАНИЕ

- 1 Какви видове срокове съществуват в рамките на гражданските производства?
- 2 Списък на неработните дни в съответствие с Регламент (ЕИО, Евратом) № 1182/71 от 3 юни 1971 г.
- 3 Какви са общите правила, приложими за сроковете по различните граждански производства?
- 4 Когато дадено действие или формалност трябва да се извърши в определен срок, от кой момент започва да тече този срок?
- 5 Възможно ли е начинът на предаване или връчване на документите (лично връчване чрез връчител или по пощата) да се отрази или да промени началния момент, от който тече срокът?
- 6 Ако срокът започва да тече от настъпването на дадено събитие, денят на настъпване на събитието включва ли се в срока?
- 7 Когато срокът се брой в дни, посоченият брой дни до календарни дни ли се отнася или до работни дни?
- 8 А когато този срок се брой в седмици, месеци или години?
- 9 Кога изтича срокът, ако се брой в седмици, месеци или години?
- 10 Ако срокът изтича в събота, неделя, неработен ден или на официален празник, той удължава ли се до първия следващ работен ден?
- 11 Съществуват ли обстоятелства, при които сроковете се удължават? При какви условия може да се ползва такова удължаване на срока?
- 12 Какви са сроковете за обжалване?
- 13 Съдилищата могат ли да изменят сроковете, по-специално сроковете за явяване пред съда или да определят специална дата за явяване пред съда?
- 14 Ако на страна, пребиваваща на място, където би се ползвала от удължаване на срока, бъде връчен акт на друго място, където пребиваващите лица, не се ползват от такова удължаване на срока, губи ли страната правото си да се ползва от това предимство?
- 15 Какви са последиците при неспазване на сроковете?
- 16 При изтичане на срока с какви правни средства за защита разполагат пропусналите срока лица, т.е. неизправните страни?

1 Какви видове срокове съществуват в рамките на гражданските производства?

А/ Правото на защита по съдебен ред на субективните материални права е обусловено от установените в закона давностни и преклузивни срокове.

Погасителната давност е срок на бездействие на носителя на едно субективно право, с изтичането на който се погасява възможността му да търси защита на това право по съдебен ред. Изтичането на давността погасява не самото материално право, а свързаните с него право на иск и право на принудително изпълнение. Давността не се прилага служебно, а само по възражение на длъжника пред компетентния съд или съдебен изпълнител.

Правилата за продължителността, спирането и прекъсването на давностните срокове са установени в Закона за задълженията и договорите /ЗЗД/. Установен е общ петгодишен давностен срок за всички искове, за които няма специални срокове. /чл.110 от ЗЗД/

Тригодишен давностен срок е установен за три групи искове / чл.111 от ЗЗД/:

- вземания за трудово възнаграждение, за които не е предвидена друга давност
- вземания за обезщетение и неустойки от неизпълнен договор
- вземания за наем, лихви и други периодични плащания

Тригодишен давностен срок е установен и за правото да се иска унищожаване по съдебен ред на договори, сключени при грешка, измама, заплашване, както и договори, сключени от недееспособни или от техни представители без спазване на изискванията за това.

Едногодишен давностен срок е установен за правото да се иска по съдебен ред унищожаване на договор, сключен при крайна нужда или при явно неизгодни условия /чл.33 от ЗЗД/

Шестмесечен давностен срок е предвиден за исковете за недостатъци при продажба на движима вещь или за недостатъци на изпълнената работа по договор за изработка, с изключение на строителни работи, при които искът се погасява в общия петгодишен срок /чл.265 от ЗЗД/

Давностният срок започва да тече от момента, в който се поражда правото на иск, а това зависи от характера на засегнатото материално право. Това може да е моментът, в който договорното задължение е станало изискуемо, или моментът на извършване на нарушението или моментът на откриване на дееца при непозволеното увреждане, или моментът на предаване на вещта при иск за недостатъци и т.н.

Давностният срок не може да се скъсява и удължава по съгласие на страните.

Давностният срок може да бъде спиран и прекъсван.

Давностният срок спира да тече в хипотезите, изчерпателно предвидени в чл.115 от ЗЗД:

- между деца и родители, докато последните упражняват родителски права;
- между намиращи се под настойничество или попечителство и техните настойници или попечители, докато трае настойничеството или попечителството;
- между съпрузи;
- за вземания на лица, чието имущество по закон или по разпореждане на съда е под управление, срещу управителя, докато трае управлението;
- за вземания за обезщетение на юридически лица срещу управителите им, докато последните са на служба;
- за вземания на ненавършили пълнолетие и поставени под запрещение лица, за времето, през което нямат законен представител или попечител и 6 месеца след назначаването на такъв или след прекратяването на недееспособността;
- докато трае съдебният процес относно вземането.

В тези случаи страната е временно лишена по силата на закона от възможността да упражни правото си на иск. Изтеклият до спирането давностен срок запазва своето действие и след отпадането на обстоятелството, предизвикало спирането, продължава да тече.

Давностният срок се прекъсва в следните случаи:

- с признаването на вземането от длъжника
- с предявяване на иск или възражение, или на искане за започване на помирително производство, но ако искът или възражението не бъдат уважени, давността не се смята за прекъсната
- с предявяване на вземане в производството по несъстоятелност
- с предприемане на действия за принудително изпълнение

В тези случаи срокът, изтекъл от възникването на правото на иск до прекъсването на давността изгубва своето правно значение и започва да тече нов давностен срок. Когато прекъсването е извършено с иск или възражение, законът

установява и една друга важна последица - новият давностен срок, който започва да тече след прекъсването, е винаги пет години.

Преклузивни срокове са тези срокове, с изтичането на които се изгубва самото материално право. Тези срокове започват да текат от момента на възникване на субективното право, а не от момента на възникване на правото на иск.

Преклузивните срокове не могат да бъдат спирани или прекъсвани като давностните.

Те се прилагат служебно от съда или от съдебния изпълнител и без да е направено възражение от страна на длъжника.

Такива срокове са : тримесечният срок, в който заложникът или ипотечният кредитор може да се противопостави ако плащането на застрахователно обезщетение е направено на собственика на вещта, вместо на него; двумесечният срок, в който съсобственик може да предяви иск за изкупуване на съсобствена вещ, ако другият съсобственик е продал своята идеална част на трето лице; едногодишният срок за предявяване на иск за отмяна на дарение и други.

Б/ Сроковете за извършване на определени процесуални действия от страните и съда в исковото производство, както и в изпълнителното производство, са установени от Гражданския процесуален кодекс /ГПК/. Сроковете за извършване на процесуалните действия в производството по несъстоятелност са установени от Търговския закон /ТЗ/.

По отношение на страните пропускането на срока има за последица погасяване на правото да се извърши съответното процесуално действие. Неспазването на срока от съда не съставлява пречка процесуалното действие да се извърши в по-късен момент, тъй като то винаги е дължимо.

Сроковете за извършване на процесуалните действия от страните биват такива, които са определени от закона и които се определят от съда.

Между определените от закона /законни/ срокове са

- срокът за отстраняване на нередовностите на исковата молба / едноседмичен срок от съобщението до страната - 129 ал.2 от ГПК/
- срокът за отговор на исковата молба от страна на ответника, за посочване на доказателства, за оспорване на истинността на доказателствата към исковата молба, за предявяване на насрещен иск, за привличане на трети лица - помагачи от ответника и предявяване на искове срещу тях и за възражение срещу определения от съда ред за разглеждане на производството. Той започва да тече от получаване на преписа от исковата молба от ответника и бива едномесечен или двуседмичен в зависимост от това дали производството е по общия ред или по реда на особените иски производства/чл.131, чл.133, чл.367 от ГПК/
- срокът за предявяване на допълнителна искова молба от ищеца в производството по търговски спорове - двуседмичен срок от получаване на отговора на ответника /чл.372 от ГПК/
- срокът за отговор на допълнителната искова молба от страна на ответника в производството по търговски спорове - двуседмичен срок от получаване на допълнителната искова молба /чл.373 от ГПК/
- срокът за въззивно обжалване на постановените от съда решения - двуседмичен срок от връчването на решението на страната / чл.259 от ГПК/
- срокът за подаване на отговор на въззивната жалба от противната страна и за подаване на насрещна въззивна жалба - двуседмичен срок от получаване на препис от въззивната жалба / чл.263 от ГПК/
- срокът за касационно обжалване на постановените от съда решения - едномесечен срок от връчването на решението на страната / чл.283 от ГПК/
- срокът за обжалване на постановените от съда определения - едноседмичен от съобщаването им на страната, а ако са постановени в съдебно заседание, в което страната е присъствала, срокът тече от деня на заседанието /чл.275 от ГПК/
- срокът за подаване на молба за отмяна на влязло в сила решение - тримесечен от настъпването на основанието за отмяна /чл.305 от ГПК/
- срокът, в който страната може да поиска отвод на съдията - първото заседание след възникването или научаването на основанието за отвод / чл.23 от ГПК/
- срокът, в който страната може да направи възражение за липса на родова подсъдност - до приключване на производството пред втората инстанция /чл.119 от ГПК/

- срокът, в който страната може да направи възражение за липса на местна подсъдност по местонахождението на недвижимия имот - до приключване на съдебното дирене пред първата инстанция /чл.119 от ГПК/, а във всички други случаи на нарушение на правилата за местна подсъдност възражение може да се прави само от ответника в срока за отговор на исковата молба / чл.119 от ГПК/
- срокът, в който ищецът може да оттегли исковата молба без съгласието на ответника - до приключване на първото съдебно заседание / чл.232 от ГПК/
- срокът, в който страната може да предяви инцидентен установителен иск - в първото заседание за ищеца и в срока за отговор на исковата молба от ответника / чл.212 от ГПК/
- срокът за оспорване истинността на документ - най- късно с отговора на съдопроизводственото действие, с което е представен, а ако е представен с исковата молба, ответникът следва да го оспори с писмения си отговор / чл.193 от ГПК/
- срокът за подаване на възражение срещу заповед за изпълнение - двуседмичен срок от връчването на заповедта /чл. 414 от ГПК/
- срокът за обжалване на отказ за издаване на заповед за изпълнение - едноседмичен от съобщението до молителя / чл.413 от ГПК /
- срокът за обжалване на разпореждането за издаване на изпълнителен лист -двуседмичен, който за молителя тече от връчването на разпореждането, а за длъжника - от връчването на поканата за доброволно изпълнение / чл.407 от ГПК/
- срок за доброволно изпълнение от длъжника в изпълнителното производство - двуседмичен от връчването на поканата от съдебния изпълнител /чл.428 от ГПК/
- срокът за обжалване на действията на съдебния - изпълнител - едноседмичен срок от извършване на действието, ако страната е присъствала при извършването му или ако е била редовно призована, а в останалите случаи - от деня на съобщението / чл.436 от ГПК/
- срокът за предявяване на вземания в производството по несъстоятелност - до един месец, съответно до три месеца от вписване в търговския регистър на решението за откриване на производството по несъстоятелност / чл.685 и чл. 688 от ТЗ/
- срокът за предлагане на оздравителен план - до един месец от датата на обявяване в търговския регистър на определението на съда за одобряване списъка на приетите вземания / чл.696 от ТЗ/
- срокът за предявяване на възражения срещу списъка на приетите вземания - седмодневен от обявяването на списъка в търговския регистър / чл.690 от ТЗ/
- срокът за предявяване на възражения срещу изготвената от синдика сметка за разпределение - четиринадесетдневен от обявяването на сметката в търговския регистър / чл. 727 от ТЗ/
- други

Между сроковете, чиято продължителност се определя от съда са:

- срокът за събиране на доказателства / чл.157 от ГПК/
- срокът за внасяне на разноски за събирането на доказателства /призоваване на свидетели, за внасяне на възнаграждение за вещи лица и други - чл.160 от ГПК/
- срокът за отстраняване на нередовностите на извършено от страната процесуално действие / чл.101 от ГПК/
- други

Сроковете също се делят два вида и в зависимост от това дали могат да бъдат продължавани от съда или тази възможност е изключена.

2 Списък на неработните дни в съответствие с Регламент (ЕИО, Евратом) № 1182/71 от 3 юни 1971 г.

Официални празници са:

1 януари - Нова година;

3 март - Ден на Освобождението на България - национален празник;

1 май - Ден на труда и на международната работническа солидарност;

6 май - Гергьовден, Ден на храбростта и Българската армия;

24 май - Ден на българската просвета и култура и на славянската писменост;

6 септември - Ден на Съединението;

22 септември - Ден на Независимостта на България;

1 ноември - Ден на народните будители - неприсъствен за всички учебни заведения;

24 декември - Бъдни вечер, 25 и 26 декември - Рождество Христово;

Велики петък, Велика събота и Великден - два дни (неделя и понеделник), които в съответната година са определени за празнуването му.

Министерският съвет може да обявява и други дни еднократно за официални празници, дни за честване на определени професии, както и да размества почивните дни през годината.

3 Какви са общите правила, приложими за сроковете по различните граждански производства?

Общите правила относно сроковете за извършване на процесуални действия от страните и съда в исковото производство, както и в изпълнителното производство, са установени в Гражданския процесуален кодекс от 2007г. /ГПК/. Подробна информация относно общите правила, установени в Глава седма на ГПК „Срокове и възстановяване на срокове”, е изложена в отговорите на въпроси 4, 5 и 6.

Общите правила относно давностните срокове са установени в чл.110 и следващите от Закона за задълженията и договорите. Подробна информация за тях е посочена в отговора на въпрос 1.

Общите правила относно сроковете за изпълнение на задължения, произтичащи от облигационни отношения, са установени в чл .69 до чл.72 от Закона за задълженията и договорите.

4 Когато дадено действие или формалност трябва да се извърши в определен срок, от кой момент започва да тече този срок?

Началният момент, от който започва да тече срокът за извършване на определено процесуално действие е обикновено денят, в който страната бъде уведомена, че следва да извърши това действие или съответно бъде уведомена за постановяването на акт на съда, срещу който може да подаде жалба.

- срокът за отстраняване нередовностите на исковата молба тече от деня, в който на страната бъдат съобщени указанията на съда.
- срокът за писмен отговор на исковата молба тече за ответника от получаване на препис от исковата молба и доказателствата към него, като в съобщението, с което съдът изпраща преписите на ответника, той му указва срока за подаване на отговор и последиците от неподаването на такъв.
- срокът за обжалване на решението тече от връчването му на страната.
- срокът за обжалване на решение, постановено по дело, разгледано по реда на „Бързото производство” /част Трета, Глава 25 от Гражданския процесуален кодекс/ тече от деня, в който съдът е посочил, че ще обяви решението си.
- срокът за обжалване на определението тече от съобщението му на страната, а ако е постановено в съдебно заседание, в което страната е присъствала, тече от деня на заседанието.
- жалбата срещу действията на съдебния изпълнител се подава в едноседмичен срок от извършване на действието, ако страната е присъствала при извършването му или ако е била редовно призована, а в останалите случаи - от деня на съобщението.
- сроковете в производството по несъстоятелност текат от обявяването на съответното действие на синдика /например съставяне на списъка на кредиторите с приети вземания/ или на акт на съда в Търговския регистър.

Има и срокове, които започват да текат от момента на образуване на исковото производство, като законът установява само крайния момент за тяхното извършване.

Например:

- ищецът може да измени основанието или петитума на своя иск или да оттегли иска без съгласието на ответника до приключване на първото по делото заседание,

- всеки от наследниците в делбеното производство може в срок до първото заседание да поиска с писмена молба да бъдат включени допълнителни имоти като предмет на делбата и т.н.

5 Възможно ли е начинът на предаване или връчване на документите (лично връчване чрез връчител или по пощата) да се отрази или да промени началния момент, от който тече срокът?

Срокът тече от момента на уведомяване на страната. Моментът, в който съобщението до страната се счита връчено редовно, се определя по различен начин, в зависимост от начина на уведомяването. В Глава VI „Съобщения и призовки” от ГПК са установени правилата относно начина на връчване на съобщения и призовки за страните, както и относно момента, в който съобщенията се считат връчени редовно.

Когато съобщението се връчва лично на адресата или на негов представител, съответно на друго лице, което живее или работи на адреса, в призовката се отбелязва датата, на която съобщението е било получено от лицето, независимо дали е връчено чрез служител на съда или пощенски служител. От тази дата започват да текат сроковете за извършване на съответното процесуално действие.

Съобщения могат да се връчват и на посочен от страната електронен адрес. Те се смятат връчени с постъпването им в посочената информационна система.

При наличието на определените от закона предпоставки /например когато страната е променила адреса, който е посочила по делото, без да уведоми съда за това/ съдът може да разпорежи връчването да стане чрез прилагане на съобщението по делото и тогава срокът започва да тече от датата на прилагането.

Когато ответникът не може да бъде намерен на постоянния му адрес и не се намери лице, което е съгласно да получи съобщението, връчителят залепва уведомление на вратата или на пощенската кутия, в което посочва, че книгата са оставени в канцеларията на съда и могат да бъдат получени в двуседмичен срок от залепване на уведомлението. В този случай ако ответникът не се яви да ги получи, съобщението и книгата към него се смятат връчени с изтичането на срока за получаването им.

6 Ако срокът започва да тече от настъпването на дадено събитие, денят на настъпване на събитието включва ли се в срока?

Срокът се изчислява по години, месеци, седмици и дни. Срокът, който се брои на дни, се изчислява от деня, следващ този, от който започва да тече срокът и изтича в края на последния ден. Например, ако на страната бъдат дадени указания да отстрани нередовностите на определено действие в седмодневен срок и съобщение за това ѝ бъде връчено на 1 -ви юни, това е денят от който започва да тече срокът, но броенето започва от следващия календарен ден 2 -ри юни и срокът ще изтече на 8-ми юни.

7 Когато срокът се брои в дни, посоченият брой дни до календарни дни ли се отнася или до работни дни?

Сроковете се изчисляват в календарни дни.

8 А когато този срок се брои в седмици, месеци или години?

Срокът, който се брои на седмици, изтича в съответния ден на последната седмица. Например ако на страната бъдат дадени указания да отстрани нередовностите на исковата молба в едноседмичен срок и съобщение за това ѝ бъде връчено в петък, това е денят, от който започва да тече срокът, като срокът ще изтече в петък на следващия седмица.

Срокът, който се брои на месеци, изтича на съответното число на последния месец, а ако последният месец няма съответно число, срокът изтича в последния му ден.

Срокът, който се брои на години, изтича в съответния ден на последната година, а ако месецът в последната година няма съответно число, срокът изтича в последния му ден.

9 Кога изтича срокът, ако се брои в седмици, месеци или години?

Виж отговора на въпрос номер 8.

10 Ако срокът изтича в събота, неделя, неработен ден или на официален празник, той удължава ли се до първия следващ работен ден?

Когато последният ден от срока е неприсъствен, срокът винаги изтича в първия следващ присъствен ден.

11 Съществуват ли обстоятелства, при които сроковете се удължават? При какви условия може да се ползва такова удължаване на срока?

Не могат да бъдат продължавани от съда само сроковете за обжалване на решения и определения и за подаване на молба за отмяна на влязло в сила решение, както и срокът за подаване на възражение срещу издадена заповед за изпълнение.

Всички останали законни и определени от съда срокове могат да бъдат продължавани от съда по молба на заинтересованата страна, подадена преди изтичането на срока, при наличието на уважителни причини /чл.63 от ГПК/. Новоопределеният срок не може да бъде по – кратък от първоначалния. Продължаването на срока тече от изтичането на първоначалния.

12 Какви са сроковете за обжалване?

Гражданският процесуален кодекс установява общите правила за обжалване на решенията и определенията по всички видове граждански и търговски дела, като предвижда:

- двуседмичен срок за въззивно обжалване на постановените от съда решения, считано от връчването на решението на страната
- едномесечен срок за касационно обжалване на постановените от съда решения, считано от връчването на решението на страната
- едноседмичен срок за обжалване на постановените от съда определения, считано от съобщаването им на страната, а ако са постановени в съдебно заседание, в което страната е присъствала, считано от деня на заседанието

Изключенията от тези общи правила са изчерпателно установени в закона и произтичат от специфичните особености на съответните производства. Такива изключения са предвидени за:

- решенията за откриване на производство по несъстоятелност, които подлежат на обжалване в седмодневен срок от вписването им в търговския регистър,
- за решенията, с които се отхвърля молбата за откриване на производство по несъстоятелност, които подлежат на обжалване в седмодневен срок от датата на съобщението по реда на Гражданския процесуален кодекс;
- решението в делбеното производство, което съдът постановява по претенциите на съделителите за сметки, решението за изнасяне на неподелям имот на публична продажба, решението за възлагане на неподелям имот на един от съделителите и решението за обявяване на окончателния разделителен протокол, подлежат на обжалване в обща жалба в срока за обжалване на най - късното решение
- неприсъственото решение не подлежи на обжалване, но в едномесечен от връчването му страната, срещу която е постановено, може да поиска от въззивния съд неговата отмяна, ако е била лишена от възможността да участва в делото
- решението, с което се допуска развод по взаимно съгласие, не подлежи на обжалване,
- за други случаи на обжалване, изрично предвидени в закона.

13 Съдилищата могат ли да изменят сроковете, по-специално сроковете за явяване пред съда или да определят специална дата за явяване пред съда?

Не е предвидена възможност съдът да скъсява определени от него или от закона срокове, а само да продължава сроковете по молба на страните. Не могат да бъдат продължавани от съда само сроковете за обжалване на решения и определения и за подаване на молба за отмяна на влязло в сила решение, както и срокът за подаване на възражение срещу издадена заповед за изпълнение.

Няма пречка обаче съдът да промени по свой почин или по молба на някоя от страните датата на съдебното заседание, като го насрочи за по - ранна или по - късна дата, когато важни обстоятелства налагат това. В тези случаи обаче съдът следва да съобщи на страните за новата дата, като връчването на съобщението следва да бъде извършено най - късно една седмица до датата на заседанието.

14 Ако на страна, пребиваваща на място, където би се ползвала от удължаване на срока, бъде връчен акт на друго място, където пребиваващите лица, не се ползват от такова удължаване на срока, губи ли страната правото си да се ползва от това предимство?

Процесуалните норми на ГПК , включително и тези относно продължаването на срока, се прилагат за всички участници в производството, независимо от тяхното местопребиваване.

15 Какви са последиците при неспазване на сроковете?

Общото правило е, че процесуалните действия, извършени след като са изтекли установените срокове, не се вземат предвид от съда. Като продължение на това правило ГПК предвижда изрично, че ако недостатъците на исковата молба не бъдат отстранени в срок, същата се връща; ако жалбата, молбата за отмяна или възражението срещу издадена заповед за изпълнение са подадени след изтичането на срока, те се връщат като просрочени, ако страната не представи в определените срокове доказателствата, с които разполага, те няма да бъдат приети по делото, освен ако пропусъкът се дължи на особени непредвидени обстоятелства

16 При изтичане на срока с какви правни средства за защита разполагат пропусналите срока лица, т.е. неизправните страни?

Страната, която е пропуснала установения от закона или определения от съда срок, може да поиска неговото възстановяване, ако докаже, че пропускането се дължи на особени непредвидени обстоятелства, които не е могла да преодолее. Не се допуска възстановяване, ако е било възможно продължаване на срока за извършването на процесуалното действие.

Молбата за възстановяване на срока се подава в едноседмичен срок от съобщението за пропускането му, като в нея се посочват всички обстоятелства, които я обосновават и всички доказателства за основателността ѝ. Молбата се подава пред съда, пред който е следвало да бъде извършено съответното процесуално действие. Едновременно с молбата за възстановяване на срока се подават онези книжа, за подаването на които се иска възстановяване на срок, а ако срокът е за внасяне на суми за разноси, съдът определя нов срок за внасянето им.

Версията на националния език на тази страница се поддържа от съответното звено за контакт към Европейската съдебна мрежа. Преводите са направени от Европейската комисия. Възможно е евентуални промени, въведени в оригинала от компетентните национални органи, все още да не са отразени в преводите. Нито ЕСМ, нито Европейската комисия поемат каквато и да е отговорност по отношение на информацията или данните, които се съдържат или са споменати в този документ. Моля, посетете рубриката „Правна информация“, за да видите правилата за авторските права за държавата-членка, отговорна за тази страница.

Последна актуализация: 28/03/2017